

Маріупольський державний університет
Кафедра педагогіки та освіти

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Недискримінаційний освітній простір

Галузь знань: 01 Освіта
факультет іноземних мов

2020 – 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Недискримінаційний освітній простір» за галуззю знань 01 Освіта. Маріуполь: МДУ. 12 с.

Розробник: Н. Ю. Воєвутко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освіти МДУ.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та освіти
Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри

_____ (Задорожна-Княгницька Л.В.)

«28» серпня 2020 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	01 Освіта	Денна / Заочна форма навчання
Модулів – 4 Змістових модулів – 3		Нормативна
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: «Антидискримінаційна експертиза фрагменту підручника»		Рік підготовки: 1-й Семестр: 2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 8	ОС «Магістр»	Лекції: 16 год./ 4 год Семінарсько-практичні: 14 год. / 8 год. Самостійна робота: 60 год. / 78 год., з них індивідуальні завдання: 20 год. / 18 год. Вид контролю: Залік

Примітка: Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 1/2 (денна форма навчання), 1/4 (заочна форма навчання).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: надання знань щодо забезпечення недискримінаційного освітнього простору у закладі освіти, його сутність, особливості й специфіку формування.

Завдання: сформувати у магістрантів/ок знання про освіту як один з найпотужніших каналів продукування стереотипів і дискримінації; сформувати уміння створювати недискримінаційний освітній контент; розвивати здатність організовувати навчальний процес на засадах недискримінації.

Відповідно ОПШ навчальна дисципліна «Недискримінаційний освітній простір» сприяє досягненню таких навчальних результатів:

РН 2. Вміння ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення.

РН 6. Навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.

РН 7. Вміння організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті.

РН 10. Вміння демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач.

Відповідно ОПШ навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень» забезпечує формування та розвиток таких компетентностей:

Інтегральна
Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.
Загальні
ЗК 2. Здатність до спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності); ЗК 5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
Фахові
СК 5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ І ТЕОРЕТИЧНИЙ Змістовий модуль 1

Сутність процесу недискримінації в соціальних системах

Тема1. «Недискримінаційний освітній простір» як модель галузі знань про недискримінацію та антидискримінацію в освіті.

Тема2. Законодавчий імператив з проблеми.

Тема3. Гендерна толерантність як педагогічний феномен.

Змістовий модуль 2

Технологія створення та підтримки недискримінаційного освітнього простору

Тема1. Гендерні установки і гендерна компетентність педагогічної спільноти.

Тема2. Мовний сексизм та гендерночутлива / недискримінаційна мова.

Тема3. Теоретико-методологічні засади гендерної і антидискримінаційної експертизи підручників.

4. Структура навчальної дисципліни:

Назви модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	У тому числі				Усього	У тому числі			
		л	с	і	с		л	с	і	с
Модуль 1. Сутність процесу недискримінації в соціальних системах										
Тема1.«Недискримінаційний освітній простір» як модель галузі знань про недискримінацію та антидискримінацію в освіті.	14	3	2	3	6	14,5	1	0,5	3	10
Тема2. Законодавчий імператив з проблеми.	16	3	3	3	7	14,5	1	0,5	3	10
Тема3. Гендерна толерантність як педагогічний феномен.	15	2	2	4	7	16	2	1	3	10
Разом за модулем	45	8	7	10	20	45	4	2	9	30
Модуль 2. Технологія створення та підтримки недискримінаційного освітнього простору										
Тема1. Гендерні установки і гендерна компетентність педагогічної спільноти.	14	3	2	3	6	14,5	1	0,5	3	10
Тема2. Мовний сексизм та гендерночутлива / недискримінаційна мова.	16	3	3	3	7	14,5	1	0,5	3	10

Тема3. Теоретико-методологічні засади гендерної і антидискримінаційної експертизи підручників.	15	2	2	4	7	16	2	1	3	10
Разом за модулем	45	8	7	10	20	45	4	2	9	30
Усього годин	90	16	14	20	40	90	8	4	18	60

МОДУЛЬ II СЕМІНАРСЬКО-ПРАКТИЧНИЙ

5. Теми семінарських занять

№	Тема
1	Гендерні стереотипи та ставлення громадськості до гендерних проблем в українському суспільстві
2	Гендерна рівність і розвиток у контексті європейської стратегії України
3	Гендерні стандарти сучасної освіти
4	Недискримінаційний освітній простір
5	Недискримінаційна мова в освіті
6	Європейські практики укладання навчального контенту на засадах недискримінації
7	Антидискримінаційна експертиза підручників

6. Теми практичних занять

Навчальним планом не передбачено

7. Теми лабораторних занять

Навчальним планом не передбачено

8. Самостійна робота

МОДУЛЬ III САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Методичні вказівки до виконання

Протягом вивчення дисципліни «Недискримінаційний освітній простір» студенти/ки виконують 5 самостійних робіт, зміст яких подано у нижченаведеній таблиці. Завдання до СРС сформульовані таким чином, щоб допомогти студентіві/ці сформулювати цілісне уявлення про недискримінаційний освітній контент.

Кожне завдання до самостійної роботи оцінюється у 2 бали. Протягом вивчення дисципліни студентство отримує максимальну кількість балів – 10.

Критерії оцінювання: науковість стилю викладення матеріалу; обґрунтованість, об'єктивність та логічність подання інформації; якість змісту е-презентації.

	Укласти е-презентацію за темами:	Кількість годин (очна/заочна)
1	Нормативно-правова основа антидискримінаційної експертизи підручників в Україні	8/12
2	Науково-методична основа антидискримінаційної експертизи підручників в Україні	8/12
3	Становлення антидискримінаційної експертизи підручників в українському освітньому просторі	8/12
4	Протокол антидискримінаційної експертизи підручників: педагогічна доцільність та зміст текстового матеріалу підручника	8/12
5	Протокол антидискримінаційної експертизи підручників: ілюстративний матеріал та мова підручника	8/12
Разом		40/60

9. Індивідуальні завдання

МОДУЛЬ IV ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Методичні вказівки до виконання

Тема: «Антидискримінаційна експертиза фрагменту підручника».

Зміст: студенти й студентки обирають підручник зі шкільного курсу з будь-якої дисципліни, бажано зі спеціалізації, та виконують його антидискримінаційну експертизу.

ІНДЗ оцінюється у 20 балів за такими критеріями:

Оцінка	Бали	Для одержання оцінки студент повинен:
«5» (Відмінно)	17-20	<ul style="list-style-type: none"> • укластися у встановлений термін підготовки проєкту; • володіти методологією складання експертизи; • вміти застосовувати матрицю експертизи; • запропонувати власний/і критерій /її антидискримінаційної експертизи.

«4» (Добре)	13-16	<ul style="list-style-type: none"> • укластися у встановлений термін підготовки проєкту; • частково володіти методологією складання експертизи; • вміти застосовувати матрицю експертизи;
«3» (Задовільно)	10-12	<ul style="list-style-type: none"> • укластися у встановлений термін підготовки проєкту; • володіти методологією складання експертизи на елементарному рівні; • вміти використовувати матрицю експертизи;
«2» (Незадовільно)	0-9	Оцінку 2 (незадовільно) одержують студенти/ки, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у п.3.

10. Методи навчання: лекції, семінарсько-практичні заняття, анотування та реферування навчальної літератури.

11. Критерії оцінювання

Навчальна дисципліна «Недискримінаційний освітній простір» оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль відбувається шляхом оцінювання результатів навчальної діяльності студентів за кожний змістовий модуль: 2 бали.

Самостійна робота студентів оцінюється у 2 бали за кожне завдання, що разом складає 10 балів.

Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання оцінюється у 20 балів.

Підсумковий контроль знань студентів відбувається на заліку та оцінюється у 50 балів.

12. Засоби оцінювання

Тестові завдання, фронтальне опитування, презентація виконаних ІНДЗ, залік.

При поточному контролі оцінці підлягають:

- рівень знань, продемонстрований студентами у відповідях;
- результати виконання і захисту семінарських робіт.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота		ІНДЗ	Залік	Разом
Семінарсько-практичні	СРС	20	50	100
20	10			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всіма видами навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Проектор, комп'ютери з вільним доступом до Інтернет.

15. Рекомендована література

Базова

1. Воевутко Н.Ю. Аналіз змісту терміна «ознаки дискримінації» в межах антидискримінаційної експертизи підручників. *II Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Нова українська школа: початок реформ»* (27 березня 2020 р.). / за заг. ред. Задорожної-Княгницької Л.В. Маріуполь: МДУ, 2020. С.25-27
2. Воевутко Н.Ю. До визначення поняття «недискримінаційний підхід в освіті»// *Нова українська школа в умовах викликів сучасності: зб. тез доповідей I Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю* (11 квітня 2019 р.) / за заг. ред. Задорожної-Княгницької Л.В. Маріуполь: МДУ, 2019. 248 с. С. 12-14.
3. Воевутко Н.Ю. Інструктивно-методичний супровід антидискримінаційної експертизи шкільних підручників// *Актуальні проблеми науки та освіти: збірник матеріалів XXI підсумкової науково-практичної конференції викладачів* (01 лютого 2019) / за заг. ред. Балабанова К.В. Маріуполь: МДУ, 2019. С. 227-228.

4. Воєвутко Н.Ю. Кулігіна О.В. Антидискримінаційна експертиза підручників для Нової української школи. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти* : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 3 березня 2020 р.) / за ред. О.А.Голюк ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, факультет дошкільної, початкової освіти та мистецтв імені Валентини Волошиної. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2020. Вип. 9. С. 8-10.
5. Воєвутко Н.Ю. Недискримінаційний освітній простір: критерії контент-аналізу підручників. *Актуальні проблеми науки та освіти*: збірник матеріалів XXII підсумкової науково-практичної конференції викладачів (07 лютого 2020) / за заг. ред. Балабанова К.В. Маріуполь: МДУ, 2020. С. 207-208.
6. Воєвутко Н. (2018). Антидискримінаційна експертиза підручників: досвід Республіки Кіпр. *Проблеми сучасного підручника*. Київ: Педагогічна думка. pp. 44-54.
7. Гендерна рівність і розвиток: погляд у контексті європейської стратегії України. Київ: Заповіт, 2016. 244 с.
8. Гендерна рівність в освіті. Посібник для тренерів. Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. 80 с.
9. Дрожжина, Т., Дубовик, О., Забуга, Н., Косьмій, О., Малахова, О., Марущенко, О., Михайловська, Н., Салахова, Я. & Селіваненко В. (2018). *Експертиза шкільних підручників: інструктивно-методичні матеріали для експертів щодо здійснення антидискримінаційної експертизи електронних версій проектів підручників, поданих на конкурсний відбір проектів підручників для 5 та 10 класів закладів загальної середньої освіти*. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, ДНУ Інститут модернізації змісту освіти. 46 с.
10. Експертиза шкільних підручників: інструктивно-методичні матеріали для експертизи проектів підручників для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів : за заг. ред. О. М. Топузова. Київ: Педагогічна думка, 2016. 128 с
11. Експертиза шкільних підручників: інструктивно-методичні матеріали для експертів щодо здійснення антидискримінаційної експертизи електронних версій проектів підручників, поданих на конкурсний відбір проектів підручників для 5 та 10 класів закладів загальної середньої освіти; за заг. ред. О. А. Малахової. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, ДНУ Інститут модернізації змісту освіти, 2018. 39 с.
12. Експертиза шкільних підручників: інструктивно-методичні матеріали для експертизи електронних версій проектів підручників для учнів 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів [посібник] / за заг. ред. О. М. Топузова, Н. Б. Вяткіної. Київ: Педагогічна думка, 2016. 128 с.

Допоміжна

1. Андрусик, О., Водолажская, Н., Ефимцева, А., Кермеш, Т., Купка, И., Лесовая, Н., Малахова, Е., Марущенко, О. & Цвиркене, И. *В поюсках гендерного воспитания*. Харьков: ГИАЦ «Крона». 2016. 128 с.
2. Гендер для медій. Підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей/ за ред.. М. Маєрчик, О. Плахотний, Г. Ярманової. Київ: Критика, 2017. 218 с.
3. Гендерні стандарти сучасної освіти: збірка рекомендацій. Частина 3. / ред. рада Кікінежді О. М., Дороніна Т.О., Біла О.Г. Київ: Програма розвитку ООН в Україні, 2011. 282 с.
4. Гендерні стандарти сучасної освіти: збірка рекомендацій. Частина 2. / ред. рада Семиколєнова О.І., Мелешенко Т.В., Данилевська О.М., Бака Т.В., Вихор С.Т. Київ: Програма розвитку ООН в Україні, 2011. 259 с.
5. Гендерні стандарти сучасної освіти: збірка рекомендацій. Частина 1. / ред. рада Кікінежді О. М., Власов В. С., Магдюк Л. Б., Ладиченко Т. В. Київ: Програма розвитку ООН в Україні, 2010. 328 с.
6. Гендерні стереотипи та ставлення громадськості до гендерних проблем в українському суспільстві / За ред. Ю.І. Саєнка. Київ: ВАІТЕ, 2007. 143 с.
7. Кімел М. Гендероване суспільство. Київ: Сфера, 2003. 248 с.
8. Реалізація гендерної політики в управлінні освітою. Навчально-методичний посібник / за заг. ред. Протасової Н.Г., д.пед.наук, проф. Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. 176 с.
9. Словничок фемінітивів для прес-офіцерів та прес-офіцерок територіальних управлінь Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Київ. 2018. 16 с.
10. Шевченко, З. В. Словник гендерних термінів. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. 2016. 336 с.
11. Як навчати школярів долати гендерні стереотипи. Конспекти занять: навчально-методичний посібник для вчителів загальноосвітніх закладів / за ред. проф. Т. Говорун. Київ: 2011. 806 с.
12. Voyevutko N., Kuligina E. *Formation of Criteria of the Anti-Discrimination Analysis of School Textbooks in the Ukrainian Educational Field*. SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference. Volume II. School Pedagogy. Preschool Pedagogy, May 24th-25th, 2019. Rezekne, Rezekne Academy of Technologies, 2019, p. 640. PP.460-470.
13. Voyevutko, Natalya & Fedorova, Yulia. *Anti-discrimination examination of textbooks: problems of terminology*. *Ελληνική γλώσσα και ορολογία: Ανακοινώσεις 12ου Συνεδρίου* (7-9.11.2019). In: Βαλεοντής, Κ., Κριμπάς, Π.Γ Πανταζάρα, Μ., Τοράκη, Κ. & Τσιάμας, Γ. Αθήνα: ΕΛΕΤΟ. ΣΣ. 333-343.
14. Voyevutko, Natalya & Protsenko, Olena. *Issue of Non-Discrimination Educational Area: Content Analysis of Coursebooks*. *The Modern Higher Education Review*. Borys Grinchenko Kyiv University, 2019. № 4 (19). PP. 35-41.

Інформаційні ресурси

1. Глосарій Гендерного інформаційно-аналітичного центру «Крона». URL: <http://krona.org.ua/gender.html> (дата звернення: 29.08.2020)
2. Державна соціальна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.04.2018 № 273. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273-2018-%D0%BF> (дата звернення: 02.08.2020)
3. Інструктивно-методичні матеріали для проведення експертами експертиз електронних версій проектів підручників (2018). Наказ Міністерства освіти і науки України від 31.10.2018 № 1183. URL: <https://drive.google.com/file/d/1nnbIUaTMfBmiEgIf8YHBOjnQiwtdDgyE/view> (дата звернення: 02.08.2020)
4. Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти. Редакція від 14.12.1960. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_174 (дата звернення: 02.08.2020)
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.1997). Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 02.08.2020)
6. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації по відношенню до жінок. Редакція від 06.10.1999. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207 (дата звернення: 02.08.2020)
7. Конвенція про права дитини. Редакція від 20.11.1989 (зі змінами 2014) Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 02.08.2020)
8. Концепція Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року / Розпорядження Кабінету міністрів України від 5 квітня 2017 р. № 229-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/229-2017-%D1%80> (дата звернення: 02.08.2020)
9. Про способи запобігання та протидії дискримінації в Україні. Закон України №1263-VII від 13.05.2014. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17> (дата звернення: 02.08.2020)
10. Словник основних термінів, що описують дискримінаційні практики в суспільстві. Уклад. Д. Колодяжна, 2019. URL: <https://vseosvita.ua/news/slovnyk-dyskryminatsiinykh-terminiv-5479.html> (дата звернення: 02.08.2020)